

मराठी भाषांतर
द्वितीय वर्ष कला विषय- ग्रामीण विकास
सत्र- तीन पेपर- नं- तीन
ग्रामीण समाज
कोड: B.A.R.D-3

१. भारतीय ग्रामीण समाज

अ) भारतीय ग्रामीण समाजाचे घटक

- * आदिवासी समुदाय : व्याख्या, वैशिष्ट्ये
- * ग्रामीण समुदाय : व्याख्या, वैशिष्ट्ये
- * शहरी समुदाय : व्याख्या, वैशिष्ट्ये

ब) ग्रामीण व नागरी सातत्य

- * अर्थ, उदाहरणे, ग्रामीण जीवनाचा नागरी जीवनावरील परिणाम

क) दुर्बल घटकांच्या समस्या

- * अनुसूचित जाती : समस्या, निराकरणासाठी उपाययोजना, घटनात्मक तरतुदी.
- * अनुसूचित जमाती : समस्या, निराकरणासाठी उपाययोजना.
- * स्त्रियांच्या समस्या : जबाबदार घटक, समस्या, निराकरणासाठी उपाययोजना.

२. ग्रामीण संस्थात्मक व्यवस्था

अ) धर्म : संकल्पना, वैशिष्ट्ये, मुलभूत बाबी, धर्माचे कार्य, महत्व.

ब) शिक्षण : संकल्पना, उद्देश, कार्य आणि ग्रामीण विकासातील महत्व.

क) सहकार : संकल्पना, वैशिष्ट्ये, गुणदोष आणि ग्रामीण विकासातील महत्व.

३. सामाजिक परिवर्तन

- * सामाजिक परिवर्तनाची संकल्पना
- * सामाजिक परिवर्तनाची कारणे
- * सामाजिक जीवनातील परिवर्तन

४ सामाजिक परिवर्तनाशी संबंधित संकल्पना

अ) सांस्कृतिकीकरण

- * संकल्पना
- * वैशिष्ट्ये
- * सांस्कृतिकीकरणाला चालना देणारे घटक
- * सांस्कृतिकीकरणाच्या मर्यादा

ब) पाश्चिमात्यीरण

- * संकल्पना
- * वैशिष्ट्ये
- * स्वरूप
- * पाश्चिमात्यीकरणाचे भारतीय समाजावरील परिणाम

क) आधुनिकीकरण

- * संकल्पना
- * स्वरूप
- * कारणे
- * ग्रामीण भारतातील आधुनिकीकरणाची प्रक्रिया

सत्र- ३ साठी विद्यापीठाच्या नियमित प्रश्न पत्रिकेच्या नमुन्या प्रमाणे परीक्षा १०० गुणाची होईल.